

Ecologisch vakmanschap: hoveniers van de toekomst

‘Onderschat niet de macht van tuineigenaren als het gaat om biodiversiteitsherstel’

Wie bij wil dragen aan een leefbare omgeving, moet weten hoe ecosystemen werken. Dat geldt niet in de laatste plaats voor hoveniers. Heilien Tonckens, docent aan de opleiding ecologisch hovenier van stichting Oase en TerraNext, ziet het als haar missie om een brug te slaan tussen kennis en praktijk. Al een kleine twintig jaar draait deze opleiding groepen met leergierige studenten. En de belangstelling groeit nog steeds: ‘De laatste jaren draaien we drie groepen tegelijkertijd.’

Auteur: Fleur Dil

De band tussen Tonckens en kwekerij Cruydt-Hoeck gaat al even terug. ‘Een van de eigenaren, Joanneke Bijkerk, heeft ooit stage bij mij gelopen, toen ik de wildeplantenkwekerij de Heliant nog had. Deze kwekerij is later voortgezet door Cruydt-Hoeck.’ Ook voor de opleiding ecologisch hovenier wordt de expertise van Cruydt-Hoeck ingeschakeld: ‘Voor de onderdelen beheer en aanleg van bloemenweides doen we altijd een beroep op Cruydt-Hoeck.’

Opleiding voor ecologisch hoveniers

Het idee voor een ecologische hoveniersopleiding ontstond rond 2000. Rob Leopold (destijds eigenaar van Cruydt-Hoeck) en stichting Oase zagen dat er in het reguliere tuinbouwonderwijs weinig aandacht was voor natuurvriendelijk tuinieren. ‘We wilden de kennis uit de heemtuinwereld doorgeven aan een jongere generatie voordat die verloren zou gaan.’

Met stichting Oase en TerraNext zette Tonckens de tweejarige opleiding op, samen met een

klein team. Inmiddels trekt de opleiding een breed publiek, vaak hoogopgeleiden uit andere vakgebieden. ‘Het zijn vooral zij-instromers die bewust kiezen voor een carrièreswitch. Op reguliere opleidingen vinden ze niet wat ze zoeken. Deze mensen willen geen straatjes aanleggen, maar leren hoe je vogels en vlinders in een tuin krijgt.’

Wat doet een ecologisch hovenier?

Een ecologisch hovenier begint met een ontwerp, niet alleen op basis van de voorkeuren

‘Als vakman zou je een ander geluid moeten laten horen’

Al een kleine twintig jaar draait de opleiding groepen met leergierige studenten.

‘Een ecologisch hovenier kijkt niet alleen naar mooie combinaties, maar ook naar relaties tussen planten, de bodem en de omgeving’

Leren van elkaar

Ook voor gemeenten ligt er een belangrijke rol in de ecologische transitie. Die kunnen veel van elkaar leren. ‘Als de budgetten krappere worden, moet je extra creatief zijn. Dan loont het om te kijken hoe andere gemeenten met dezelfde uitdagingen omgaan. Goed ecologisch beheer vraagt kennis en zorgvuldigheid, maar dat maakt het werk ook leuk.’

Tonckens ziet dat de ecologische beweging ook onder een breder publiek groeit. ‘Voedselbossen en permacultuur trekken steeds meer mensen. Vaak zijn het kleine initiatieven, maar samen vormen ze een netwerk in het hele land. Die groep wordt steeds groter.’

Praktijk als sleutel

In het najaar start er weer een voorlichtingsronde, gevolgd door een nieuwe opleidingsgroep in februari. ‘Dan beginnen we weer met frisse groepen aan de tweejarige opleiding.’ Het niveau ligt hoog. ‘Het is hbo- en universitair niveau, maar het vak leer je vooral in de praktijk. Loop mee, kijk hoe anderen het doen. De theorie is maar eens in de twee weken.’ Praktijkervaring is dan ook onmisbaar. ‘Je moet het echt leren door te doen.’

van de bewoners, maar vooral op basis van wat de plek zelf te bieden heeft. Het is een andere manier van denken dan veel hoveniers gewend zijn. ‘Wij zijn geen bouwers, wij zijn liefhebbers van groen. Het gaat om samenhang, om het grotere geheel. Als iemand zegt: ik wil een beregeningsinstallatie, dan klopt er iets niet. Dan heb je niet de juiste planten gekozen voor die plek.’

Daarom kijkt een ecologisch hovenier niet alleen naar mooie combinaties, maar ook naar relaties tussen planten, de bodem en de omgeving. ‘Zet niet zomaar wat bij elkaar, maar kies planten die dezelfde eisen stellen aan de groeiplaats. Plant bijvoorbeeld geen vlinderplanten voor soorten die hier niet voorkomen en doe dat ook niet als je geen waardplanten hebt voor deze vlinders.’

Groene vakmensen hard nodig

Die ecologische blik is urgenter dan ooit. Klimaatverandering, verdroging en insectensterfte vragen om vakmensen die weten hoe je met groen kunt bijdragen aan oplossingen. ‘Als je door een nieuwbouwwijk rijdt, zie je dat er nog een lange weg te gaan is.’

Hoveniers kunnen mensen met minder kennis van groen op weg helpen, zelfs als klanten vasthouden aan een strakke tuin. ‘Als iemand

hortensia's, annabellen en een grasveld wil, kun je altijd een klaver, brunel of madelief in het gras voorstellen. Of een ander plantje tussen de hortensia's. Zonder dat mensen het gevoel hebben dat het meteen een wilde bende wordt. Als vakman zou je een ander geluid moeten laten horen. Onderschat niet de macht van tuineigenaren als het gaat om herstel van de biodiversiteit. Hoveniers spelen daarbij een cruciale rol!’

Werk en netwerk

Werk is er volop. Afgestudeerden vinden hun weg naar gemeenten of ecologische hoveniersbedrijven of starten als zelfstandige. ‘We stimuleren het zzp-schap. Het is een prachtige manier om met het vak bezig te zijn. We merken dat veel studenten zich tijdens of na afloop van de opleiding aansluiten bij het Wilde Weelde-netwerk, een landelijk collectief van ecologisch hoveniers en ontwerpers. Daar vind je kennis, inspiratie en collega's om grotere klussen samen aan te pakken.’ Juist als zelfstandige kun je het vak op een creatieve manier invullen. ‘Begin klein. Ga snoeien of wieden, of stap op de fiets om tuintjes in de stad te onderhouden. Ik ken iemand die snoei-klussen doet en van het snoeisel boeketten maakt voor de klant. Anderen werken samen met bewoners in hun tuin. Het is misschien niet iets voor iedereen, maar er kan zoveel.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!